UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Vsufruct. & habi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

in ca.ſi facta.ſi de feud.fuer.controuer. Quid autem ſi procurator alicuius vendidiſſet ⁊ conſtituiſſet ſe dominum poſſidere nomine emptoris, poſtea dominus vendidiſſet ⁊ tradidiſſet, vide Angel. conſi.lxxij. Sempronius olim Caij.⁊ ſequen.vbi ſingulariter loquitur. Quid autem econtra ſi fuit facta venditio procuratori alicuius, ⁊ dominus vendens conſtituiſſet verſus procuratorem ſe tenere ⁊ poſſidere nomine eius. vide Angel.conſi.c.incip.quedam mulier. Moder.hic. Quid autem ſi non conſtet cui prius fuerit res tradita, vide Roma.ſingulari ccclxxxij.incip.l.quoties.cum ſi. Moder.hic. quia ille qui probat ſe prius ſoluiſſe pretium, preſumitur quod ſibi fuerit primo tradita. Item inquantum Modern. hic limitant non procedere in perſonis eccleſiaſticis vendentibus rem duobus, vide etiam Roma.conſi.lxx. Iaſon.in l.fin.C.de ſacro ſanct.eccleſ.vbi quedam alia ponit in materia. Item an procedat in locatione ponit hic Iaſ.in xiij.limitatio. Sed contrarium conſuluit Alex.vt addidi ad eum in conſil.cxxij.in v.volu. Item quod ille qui primo habuit titulum, preſumitur prius habuiſſe traditionem, vide Alex.conſi.xcij.vol.v.

LEX XVI.

SI in area. Quod in communi edificatur, commune efficitur, ſed edificanti bona fide, expenſe debent reſtitui, hoc dicit.

LEX XVII.

1 ☞ Proteſtatio ementi rem meam, quomodo fiat.
2 Denunciatio, quod conſtituat quem in mala fide.nu.4.⁊ nu.5.
3 Malefidei poſſeſſor conſtitutus per denũciationem, quod teneatur tantum de perceptis.

* **SI fundum.** Denuntiatio* facta a domino ne quis emat, emptorem conſtituit male fidei poſſeſſorem, hoc dicit. No.hanc legem de virtute huius denuntiationis, que conſtituit emptorem male fidei.
1 † Item pondero verba huius legis valde in materia proteſtationis, quod non ſufficit ſi proteſtetur quod non emat, ſed debet dicere, quia eſt mea, vt hic patet in text. Ex hac lege habes duo.
2 † Primo quod denuntiatio conſtituit aliquem male fidei poſſeſſorem.
3 Secundo † quod iſte male fidei poſſeſſor teneatur tan-
a tum de fructibus perceptis [a] quaſi dicat, non de percipiendis. Et
b ſic titulus excuſat a percipiendis [b]. Et ita tenet gloſſ.licet docto.
4 † Vltramonta.dicant contra primum paſſum, vtrum denuntiatio conſtituat quem in mora. Cyn.hic dicit, ⁊ ponit verba Dyni que ſunt in l.j.⁊ l.ij.ff.quod fal.tut.autho. Et dic vt hic plene per eum.
5 Ego ponam in meo tractatu de proteſtatione. Item nota † quod denuntiatio conſtituit quem male fidei ante contractum, poſtea vero non, no.per gl.in l.pe.ff.de vſucapio.pro emptore.

ADDITIONES.

* CLAVD.DE SEISS. ¶ Denuntiatio. Vide ꝙ dicit Bald.in ca.dilectus.de maior.⁊ obed. Et Prepoſ.in c.boue.j.de electione. Item no.vnum ꝙ denuntiatio facilius conſtituit in malafide quã res, quando res non pertinet ad denuntiantem, ſed in ea verſatur vt in aliena, quam ſi crederet illam eſſe ſuam, vt colligitur ex his que dicit Alexand.in l.de pupillo.§.nuntiationem.ff.de noui operis nuntiatione.

a ALEX. ¶ De fructibus perceptis. Et ita etiam tenet Pau.de Caſtr.in conſil.clvij.quod incipit.in Chriſti nomine amen.queſtio iſta vertitur, ⁊c.allegat hunc tex.iuncta gl.

b P.PAV.P. ¶ Percipiendis. In re minoris vide Rom.ſingulari dl.incip.tu habes, cum ſingulari cxxxvj.⁊ in pupillo vide Roman. conſil.ccccliiij.ad finem.

LEX XIX.

INdicia. Dominium poteſt probari inſtrumentis, ⁊ alijs indicijs, hoc dicit.

LEX XX.

NOn ſeruum. Contra dominum inſtitui debet actio pro rebus, quas detinet ſeruus, non contra ſeruum, hoc dicit.

LEX XXI.

A Poſſidentibus. In actione in rem, cõtra non reſtituentẽ iuratur in litem, hoc dicit.

LEX XXII.

a **CErtum eſt.** [a] Iſta lex non poſſet eſſe magis breuis, quam eſt, ⁊ eſt magis repetibilis in materia fructuum, quam aliqua alia. Materiam iſtam ponit gloſſ.in l.⁊ ex diuerſo.ff.eod. Doc.recitant eam hic, ideo non recitaui.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Certum eſt. Vide Bart.in l.ex diuerſo.ff.eo.⁊ hanc legem ſecundo dicto limitauit Bart.in l.in inſulam.§.fructus.ff.ſol.mat.quam limitationem reprehendunt ibi Raph.⁊ Pau.de Caſt. Sed in vno caſu ſaluat ibi Alex.⁊ vide ad hanc legem aliqua per Barto.in l.iij.§.ex contrario.de acquir.poſſeſſ.⁊ hanc legem limita in iudicio ſingulari, quod fructus percepti, ⁊ conſumpti a bone fidei poſſeſſore, veniunt reſtituendi, ſecus in iudicio vniuerſali.l.non eſt ambiguum.⁊ ibi Cyn.⁊ Bald.famil.erciſcun.

LEX XXIII.

SI mancipium. Qui repetit rem ſuam, nõ tenetur ad reſtituendum pretium ab alio perceptum, hoc dicit.

LEX XXIIII.

NVllo iuſto. Qui titulum iuſtum nõ habet, longo tempore non preſcribit.h.d.

LEX XXV.

SOlennibus. Per ſolutionem penſionis non conſequitur quis dominium, hoc dicit.

LEX XXVI.

a **MOre litis.** [a] Preſcriptio longi temporis poſt litem conteſtatam non currit, hoc dicit. ¶ Not.⁊ tene menti hanc legem, de qua facio ⁊ doceo practicam in l.Celſus.ff.de vſuca. Tu ſcis quod articuli producuntur poſt litem conteſtatam, ⁊ teſtes etiam examinãtur. Facias quod articulus tuus concludat quod tu poſſediſti decem annis ⁊ vltra ante lit.conteſ. Nam ſi probaretur poſſeſſio x.annorum poſt lit.conteſta.nihil probares. Et ad hoc not.hanc l.que melius dicit, quam aliqua de mundo.

ADDITIO.

a POMA. ¶ More litis. Dic quod imo hodie de equitate canonica poſt ſolam citationem, vide ad iſtam l.do.Franciſc.de Crema notabili cj.

LEX XXVII.

SEruum. Ex ſolo tit.ſine poſſeſſione non queritur dominium, hoc dicit.

LEX XXVIII.

1 ☞ Opponi poteſt de iure tertij, quando eſt excluſiuum iuris agentis.

a **REs alienas.** [a] Niſi actor ſuam intentionem probet, reus poſſidens, licet etiam iniuſte, abſoluitur, hoc dicit.
1 Ex hoc habes † quod hoc caſu licet opponere de iure tertij hoc modo, tu vendicas rem, quam ego poſſideo, ego poſſum dicere, non eſt tua, ſed cuiuſdam
b tertij [b]. Ratio eſt, quia ius tertij [c] eſt excluſiuum iuris agentis.
c Vidiſtis in l.cum ſeruum quiſpiam.j.de ſer.fugit.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Res alienas. Singul.eſt hec lex, ſecundum Bald.in l.ij.j.qui.non obſt.long.temp.preſcrip.verſi.not.de iur.tertij poteſt opponi per Bart.in l.ij.de excep.rei iudic.

POMA. ¶ Limita iſtam l.fin.vt per Alexan.in l.ſi ab hoſtibus. §.ſi alienam.in princ.ff.ſol.matr.⁊ Alex.conſi.j.vol.v.

P.PAV.P. ¶ Res alienas. Quod in dubio ſit iudicandum pro poſſeſſore, vide Bart.in repet.rubr.qui admit.

b P.PAV.P. ¶ Cuiuſdam tertij. Iſta tamen excep.non admittitur contra agentem remedio retinende poſſeſſionis, vide Aret.in l.ſi de eo.§.ſi prope.ff.de acquir.here.imo non admittitur talis exceptio contra agentẽ petitorio, quando eſt tale in quo poſſit actor fundare ſuper dominio ſufficit probare poſſeſſionẽ, vt eſt in agente petitione hereditatis. Super quo vide quod not.Ioan.de Imol. in l.ſi duo patroni.in princ.ff.ad Trebel.poſt Bart.ibi.⁊ ibi etiam vide Alex.⁊ Ang.in l.item videndum.§.nunc videamus.ff.de peti. hered.vbi etiam habes ad Bart.facit quod dicit Bart.in l.ſi quis conductionis.j.loc.agenti actione perſonali ex contractu locationis vel ſimili non poteſt opponi exceptio dominij alterius.

c ALEX. ¶ Ius tertij. Tu adde Bart.in l.ſi alienam.ſol.matr.

De vſufructu, & habitatione, & miniſterio ſeruorum. Rubr. XXXIII.

1 ☞ Vſufructuarius quomodo dicatur dominus.
2 Vſufructuario datur realis actio, vt confeſſoria ⁊ negatoria.
4 Miniſterium ſeruorum, eſt ſeruitus perſonalis.

¶ Rubrica noſtra continuatur ſecundum gloſſ.noſtram ſic. Dictum eſt ſ.de dominio rerum corporalium, ſequitur videre de dominio rerum incorporalium, vt vſuſfructus vſus, ⁊c. Iſta continuatio videtur poſſe impugnari. Et videtur quod hic ſit oppoſitio in obiecto. Nam vſuſfructus eſt ius vtendi fruendi alienis rebus, vt ff.eo.tit.l.j. Sed gloſſ.ſecundum iſtam continuationem vi-
a detur concludere quod vſufructuarius ſit dominus [a], quare male.

1 Potes † ſaluare gl.ſecundum Gul.de Cug.⁊ dicere quod vſufru-
ctuarius habito reſpectu ad ius, quod habet in reſpectu ad ius,
quod habet in re, poteſt dici dominus ipſius.arg.l.in venditione.
2 ff.de bon.autho.iudic.poſſi.in princ. Nam † ⁊ vſufructuario datur
realis actio,vt confeſſoria,⁊ negatoria, que domino dantur,vt l.ij.
in princ.ff.ſi ſeru.vend.⁊ quod ibi not.⁊ in l.vti frui.§.j.ff.ſi vſuſfruc.
pe. Ad euidentiam totius materie, debetis ſcire quod ſeruitutes
quedam ſunt reales,de quibus habetis j.tit.proxi. Quedam ſunt
3 perſonales, † ⁊ iſte ſunt quatuor ſecundum Dyn.ſcilicet,vſuſfru-
ctus,de quo principaliter tractat titulus noſter,⁊ cuius nature ſit
habetis in l. vſufructu legato.in princ.ff.eo.tit. Eſt ⁊ vſus,⁊ cuius
nature ſit,habetis in l.plenum.in princ.ff.de vſu ⁊ habi. Et eſt ha-
bitatio,⁊ cuius nature ſit,habetis in l.pen.§.licet tam auguſtus.ff.
de vſu ⁊ habi.Et eſt miniſteriũ ſeruorum, de quo fit mentio in rub.
noſtra, ⁊ cuius nature ſit, habetis in l.ij.de ope.ſer.⁊ in l.ij.de vſu-
4 fruc.leg.licet † quidam dixerint quod miniſterium ſeruorum ſit ſer-
uitus realis. Tamen tu dicas ſecundum Dy.quod ſeruitus per-
ſonalis eſt. Nam morte ſerui extinguitur. ſecus in realib.que ſunt
perpetue,⁊ debentur a re rei,vt l.j.⁊ quod ibi not.ff.de ſerui.tit.ge-
nerali.⁊ l.qui aliena.§.fin.ff.de nego.geſt,⁊ ibi bonus text. Et hanc
opin.firmat Dyn.in §.aque.Inſtit.de actio.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Uſufructuarius ſit dominus. Utrum vſufructuarius
dicatur dominus,facit quod not.Bart.in l.naturaliter.in princip.
de acquir.poſſeſſ.⁊ adde.l.vſuſfructus.⁊ ibi Bart.⁊ l.qui vſumfru-
ctum.de verb.oblig.
AND.BAR. ¶ Circa iſtum tit.quando legatur vſuſfructus om-
nium bonorum,vide Lud. Rom.conſil.ccciiij.⁊ an medietas alte-
rius vſuſfructus accreſcat alteri legatario.

LEX I.

1 ☞ Teſtator non poteſt remittere cautionem introductam in fa-
uorem heredis.num.6.
3 Uſuſfructus quando cadat in rebus,que vſu conſumuntur.
8 Detractio Falcidie,quod ſit introducta fauore teſtatoris.
13 Uſuſfructus,ſi conſtituatur inter viuos, an cautio tunc poſſet re-
mitti.
16 Si emphyteuta qui cecidit a poſſeſſione rei emphyteutice, dicat
rem ad ſe pertinere iure dominij,ſuſtinetur libellus.
17 Si in libello dicitur rem pertinere ratione dominij,vel quaſi,vide-
tur deductum dominium vtile.
18 Dictum teſtis improprie loquentis, debet coadiuuari,vt non in-
cidat in falſum.

SI vſuſfructus Cautionem quã vſu-
fructuarius preſtare
a debet teſtator remittere non poteſt[a].per conſequens
vſufructuarius ante cautionẽ preſtitam vti frui non
poteſt.h.d. ¶ No.primo ꝙ dixi in ſummario. ¶ No.
1 ſecundo ꝙ teſtator cautionẽ, que eſt introducta in fauorẽ here-
2 dis,remittere nõ poteſt. ¶ No.tertio † ꝙ teſtator non poteſt facere
ꝙ ll.non habeant locũ in teſtamẽto ſuo,vt hic, ⁊ l.nemo.ff.de leg.j.
¶ Opp.dicitur hic,ſi vſuſfructus omnium bonorũ,⁊c.tex.videtur
3 concludere quod in reb. † que vſu conſumunt, dicatur eſſe vſuſfru-
ctus. ¶ Sed cõtra.de l.j.ij.⁊ iij.ff.de vſufr.ea.re.que vſu conſu.⁊ de
§.conſtituitur.Inſti.de vſufru.Sol. Nomen fructus,vel vſuſfr.hic
appoſitũ ſumitur proprie quantũ ad eas res, que ſcilicet, vſu non
cõſumuntur, improprie autẽ ſumitur etiã habito reſpectu ad eas
4 res, que vſu cõſumuntur,⁊ hoc † contingit propter voluntatẽ de-
5 functi cõſeruandã. Nam alias † verbũ quandoqz.ſumitur proprie,
⁊ improprie,vt l.ij.⁊ quod ibi no.de offic.proconſul.⁊ l.ſed ⁊ ſi poſ-
ſeſſori.§.itẽ ſi iurauero.ff.de iureiur. ¶ Itẽ op.dicitur hic ꝙ teſta-
tor nõ poteſt remittere iſtam cautionẽ. ¶ Contra de l.ſcire.j.vt in
6 poſ.leg.Sol. † hic non poteſt remittere iſtã cautionẽ, tum qꝛ eſt in-
7 troducta in fauorem heredis,tum qꝛ vſufructuarius † inuitaretur
ad delinquendũ,contra l.conuenire.ff.de pact.do.contra l.ſi vnus.
§.illud.ff.de pact. Sed cautio de qua fit mentio in l.contraria, eſt
introducta in fauorem ipſius teſtatoris, ⁊ ideo eam remittere po-
b teſt[b].Sed cõtra iſtam ſol.poſſet inſtari in aut.ſed cũ teſtator.j.ad l.
Falc.que ſumitur ex corpore de hered.⁊ fal.§.ſi vero expreſſim.vbi
teſtator poteſt prohibere falcidiã,que eſt in fauorem heredis.Sol.
8 Poteſtis † dicere, ꝙ detractio Falcidie ſit fauor ipſius teſtantis,
ad hoc vt non decederet ſine herede, qꝛ decederet ſi heres nõ ha-
beret aliquod cõmodum,quia non adiret hereditatẽ.arg.Inſti.ad
l.Falci.in prin. ¶ Itẽ op.dicitur hic,quod etiam ſi teſtator prohi-
buit cautionẽ exigi,quod tamen preſtari debet.Cõtra de.§.diſpo-
nat.in aut.de nup.co.iiij.Hic autem veniunt contra diſpoſitionem
9 ipſius teſtatoris.quare male.Solu. † Aut voluntas teſtatoris eſt
ſecundũ leges,⁊ tunc indiſtincte ſeruanda eſt,vt in contrario.Aut
eſt contra leges, vel quia forte diſponit volens legem locum non
habere in teſtamento,⁊ ita diſpoſitio non eſt ſeruanda.Ita intel-
ligatur lex noſtra,arg.in l.nemo poteſt.de leg.j. Modo pro decla-
10 ratione noſtre legis quero, † de qua cautione loquatur lex noſtra.
Breuiter loquitur de cautione de vtendo fruendo, arbitrio boni
viri, habendo reſpectum ad res que vſu non conſumuntur. Item
loquitur de alia cautione, videlicet de tanta pecunia reddẽda, vel
eſtimatione rerum.habendo reſpectum ad res que vſu conſumun-
tur.vt l.ij.de vſufr.earum rerum que vſu cõſumuntur.⁊ in §.conſti-
tuitur.Inſti.eo.tit. ¶ Quero.dicitur hic quod teſtator non poteſt
* remittere * hanc cautionem.Sed nũquid heres † poteſt remittere
11 hanc cautionẽ ipſo iure. Primo videtur ꝙ non, per l.heredẽ.ff.de
reg.iur. Gl.noſtra videtur determinare contrarium,quia cum iſta
cautio ſit in fauorem heredis.ipſe heres fauori ſuo renuntiare po-
teſt.vt l.ſi quis in cõſcribendo.de pac.⁊ l.ſi quis in cõſcribendo.de
12 epiſ.⁊ cle. ¶ Item quero.nũquid † cautio ſit de ſubſtantia vſuſfr.
c Primo videtur quod ſic, per hanc l.⁊ per l.j.§.j.⁊ §.habet.ff.vſuſfr.
quemad.ca.In cõtrariũ videtur.l.ſi vſuſfr.§.illud.⁊ §.plane.vſuſfr.
quemad.ca.Ad idem.l.hoc ſenatuſconſultũ.§.j.ff.de vſufr.earũ re-
rum que vſu conſu.in quib.legib.probatur, quod conſiſtit vſuſfru.
ſine cautione.Hanc vltimam partem probat gl.in l.j.ff.eo.do.Iac.
But.dicit duo verba hic.Et ſic aut queris,nunquid iſta cautio ſit
de ſubſtãtia vſuſfr.habendo reſpectũ ad eas res que vſu non con-
ſumuntur.⁊ dico quod non eſt de ſubſtãtia,nam in multis caſibus
vſuſfr.cõſiſtit ſine ea.vt videbitis no.in l.vſufr.j.eo.tit.Si vero ha-
beamus reſpectũ ad eas res.que vſu cõſumuntur,tunc cautio
videtur eſſe de ſubſtantia.vt l.hoc ſenatus.§.j.ff.de vſufr.ea.re.
vſu conſu.ſecũdum eum. ¶ Item quero,dicitur hic quod teſta-
13 in teſtamento non poteſt remittere hanc cautionem.Sed pone
conſtituo tibi vſum fr.inter viuos. quod poteſt fieri,vt l.vſufr.j.eo.
tit.⁊ §.conſtituitur.Inſti.eod.tit.Nunquid poſſum remittere hanc
cautionem? Primo videtur quod non.per l.vſufr.in fi.j.e.ti. ¶ In
cõtrarium determinat Gul.de Cu.hic,quia cum in ſuum fauorem
iſta cautio ſit introducta.fauori ſuo renũtiare poteſt,vt d.l.ſi quis
in conſcribendo. Non obſt.lex contraria, quia eſt verum quod non
eſt differentia inter cõtractum inter viuos,⁊ vltimas voluntates,
quantum ad conſtitutionẽ vſuſfr.tamen quantum ad preſtandum
cautionem ſic.per rationẽ ſupra dictam. Ita dicit ipſe. Multum
facit tamen contra hanc opi.vna ratio.quam glo.aſſignat hic,⁊ in
l.ſcire.j.vt in poſ.leg.quia dicit gl.hec cautio eſt introducta,vt tol-
latur occaſio delinquendi ipſi vſufructuario.⁊ per conſequens vi-
detur quod in contractu non poſſit remitti hec cautio,quia ita in-
uitaretur vſufructuarius ad delinquendum remiſſa ſibi cautione
in contractu,ſicut in vltima voluntate,arg.ad predicta.l.conueni-
re.ff.de pact.dota.⁊ l.ſi vnus.§.illud.ff.de pac. ¶ Ultimo hec lex ⁊
ſimiles valent ad queſtionem.ſecundum Gul.de Cug.⁊ ipſe ponit
in l.ſed ⁊ ſi poſſeſſori.§.item ſi iurauero.ff.de iureiu.Ecce vos vide-
tis hic,quod nomen vſuſfructus proprie ponitur,⁊ improprie,di-
14 uerſis reſpectibus. ¶ Modo pone, † quidam agebat contra ali-
dicebat ſe eſſe in poſſeſſione talium iurium , ſcitis quod iura non
poſſidentur, vt l.ſeruus.§.incorporales.de acquir.rerum do.nun-
quid procedit iſte libellus? Dicit ipſe quod ſic,arg.iſtius tex.⁊ a
dicti §.item ſi iurauero , quia licet proprie poſſeſſio non cadat in
iuribus, tamen improprie ſic, ⁊ maxime cum in initijs iudiciorum
15 ſi verbum † dubium ab actore proferatur,interpretemur pro co-
d l.ſi quis intentione.⁊ quod ibi no.ff.de iud. ¶ Itẽ valet ad aliud
16 pone emphyteuta † cadit a poſſeſſione, agit cõtra poſſeſſorem,di-
cens rem ad ſe pertinere iure dominij,nunquid poterit defendi ta-
e lis libellus?[e] Uidetur quod non.nam appellatione dominij ſim-
pliciter prolati refertur ad directum dominium, vt l.j.in fin.ſi ager
vecti.vel emphy.pe.Sed emphyteuta non habet directum domi-
nium,ſed vtile, vt ibi no.ergo ⁊c. In contrarium determinat Gul.
de Cug.per prealle.rationes,qꝛ licet dominium proprie ſumptum
* intelligatur de directo,poteſt etiam intelligi de vtili*,quod habet
ipſe emphyteuta.ar.prealle.iurium. ¶ Et ex hoc poteſtis conclu-
dere aliud.ſecundum opi.Gul.quia videtis ſecundum opin.ſuam
quod verbum dominij, in libello prolatum, comprehendit etiam
17 vtile dominium. Unde valet † ad libellum, qui quotidie formatur
in rei vendicatione. Nam dicitur peto talem rem ad me pertinen-
tem iure dominij,vel quaſi.nũquid videtur eſſe deductũ dominium
vtile? Certe ſic,ſecundũ iſtam opi.Et hanc opi.videtur etiã firmare
Dy.in l.⁊ an eadẽ.§.actiones.de except.rei iudi.⁊ eandẽ firmat do.
Mar.in l.ſi mater.§.eandẽ.eo.tit.Et ſic ſi actor probabit preſcri-
vel xx.ann.per quam queritur vtile dominiũ, vt no.in aut.niſi.C.
bo.mater. videtur ꝙ debeat obtinere. ¶ Ultimo valet iſta lex
18 miles,† quod ſi teſtis loquatur improprie, ꝙ dictum ſuum debeat
f coadiuuari[f].Et eſt verum ſecundum do.Iac.[g] quantum ad hoc vt
g non incidat in falſitatem, non autem vt probet, vt not.per eum
d.§.item ſi iurauero. Nam verbũ teſtis dubiũ,ſemper contra pro-
h ferentẽ debet interpretari[h], vt in c.in preſentia.extra de prob.⁊c.

ADDITIONES.

a ¶ Non poteſt. Uide Alexan.conſi.lviij.in iij.vol.Et quemadmo-
dum non poteſt remitti iſta cautio, ita nec neceſſitas conficiendi
inuen-

inuentarium ſeu propalandi,⁊ deſcribendi bona in quibus eſt relictus vſuſfructus. Uide omnino multa que habes in Bertach.in verbo,vxor vſufructuaria. Item qđ ſi vſufructuarius vtatur ante preſtitam iſtam cautionem,poſtquā tamen fuit petita, non faciet fructus ſuos. Secus ſi non eſſet petita. Uide Pau.de caſt.conſi. cccxcij.ad fi.⁊ eundem cōſi.cxcj.in prin. Uide que habes ad Bart. in l.ſcire debetis,vt in poſ.lega. Circa vero cautionē in vſufructu earum rerum,que vſu conſumuntur,⁊ eius materiā vide ad Bar. in rub.ff.de vſufr.ea.rer.que vſu cōſu. Et circa materiā huius cautionis,vide Barb.in c.fi.de pig.an autē donans alicui bona ſua retento vſufructu,teneatur donatarius tanquam vſufructuarius preſtare iſtam cautionem,vide Soc.in l.omnes.ff.de exce.eo ipſo quod eſt preſtita cautio,videtur heres eam recipiens conſentire ⁊ datur licentia vſufructuario accipiendi poſſeſſionem vſuſfructus. vide Imo.in l.ſi homo.ff.de vſuca. Item an faciant fructus ſuos, ſi percipiat ante preſtitam cautionē,vide Bar.in l.vxori.ff.de vſu. leg.⁊ d.l.ſi homo.ff.de vſuca.in l.edictali.§.his illud.C.de ſec.nup. Et circa modum preſtandi iſtam cautionem,vide etiā Ang.are. in §.conſtitutus.Inſti.de vſufr.ea.rer.que vſu conſu.

b ALEX. ¶Remittere poteſt. Utrū cautio poſſit remitti vſufructuario per teſtatores,inter viuos,vide ī.proxi. Dicit tamen hic Cy.quod cautio pro alijs rebus que vſu conſumūtur poteſt remitti. Sed Bal.hic dicit quod eſt contra iſtum tex.qui loquitur in pecunia.⁊ hāc etiam approbat Bal.in duobus locis hic,⁊ pro opi. Cy.tenet Pe.de anch.in c.fi.de pig.ſed Imo.ibi contra,⁊ Sal.hic etiam tenet cum opin.Bar.vide Bal.in auth.cui relictum.in ver. ergo.C.de indi.vidui.tollen.

* CLAV. DE SEISS. ¶Remittere. An teſtator poſſit remittere hanc cautionem,⁊ inuentarij confectionem,vide per Alex.conſi.lvj.in ij.dubio vol.iij.

c ALEX. ¶Subſtātia vſuſfructus. Et ad hoc qđ no.Bal.in l.ſi tamen.de vſufru.eſt tex.optimus in l.pe.de vſufru.ea.re.que vſu conſu.⁊ cum Bar.hic tenet Ant.de Bu.in c.fi.de pig.ſed Imo.ibi dubitat,per l.hoc ſenatus.§.j.hic alleg.Sal.hoc tenet cum Bar.

d ALEX. ¶Ad aliud. Adde Bar.in l ſed ⁊ ſi poſſeſſori.§.item ſi iurauerit.de iur.

e ALEX. ¶Talis libellus. An ſi in libello emphyteuta dicat rem ad ſe ptinere iure dominij,poſſit defendi talis libellus,adde Bart. in eo qui preſcripſit. in l.minor. §.j. ff.de euict. vide que dixi poſt Bar.in l.j.ſi ager vecti.hic alleg.⁊ quod no.Inno.in c.examinata. ad fin.de iudic.⁊ quod not. Innoc.in c.in preſentia.ad fin.de prob. ⁊ que not.in d.l.ſi quis intentione.ad fin.de iudic.⁊ Bart.ſequitur hic Bald.in l.proprietatis.de proba. Adde tamen quod appellatione proprietatis, ſemper intelligitur de directa.text.in d.l.j.in fi. ſi ager vect.not.Bald.in l.cum res.in fi.ī.de prob.⁊ Bald.in l.pen. ſi a non compe.iudic.vide tu not.in l.ſi olei.ī.loca.

* CLAV. DE SEISS. ¶Utili. Iſtud ſequitur Bald.in l.ij.ff.de condit.inſtit.vbi dicit ſecus eſſe ſi dicat ſe proprietarium,quod exclamat Alex.in l.ſi quis vi.§.differentia.ff.de acquiren.poſſeſſion.

f ALEX. ¶Coadiuuari. Not.qualiter debet iuuari teſtis,de quo per Bart.in l.ij.ff.ſi cert.pet.⁊ in l.inter ſtipulantem.§.pro quo.vbi omnino vide Imo.de verb.oblig.ſed Bart.in rub.ī.ſi ex fal.inſtru. tenet quod etiam teſtis improprie loquens probat.

g POMA. ¶Uerum ſecundum do.Iac. Uide etiam Alex.in l.diuortio.ff.ſol.mat.⁊ vide Fel.in c.cum tu.de teſt.⁊ Imo.conſi.cj.

h ALEX. ¶Interpretari. Uide omnino Bal.in l.Lucius.ff.de infa.

LEX II.

Verbis. Proprietarius non impeditur obligare proprietatem, licet vſuſfructus ſit alienus,hoc dicit. Nota ſummarium.

LEX III.

2 ☞ Uſuſfructus quando finiatur morte proprietarij,⁊ acquiratur.num.2.4.

Si patri. Morte proprietarij non tollitur vſuſfructus,ſed fructuarij ſic.h.d. ¶Not.
1 quod vſuſfructus finitur morte vſufructuarij,ſiue vſuſfructus ſit conſtitutus in vltima voluntate, ſiue in con-
2 tractu. ¶†Secundo habetis notare quod morte proprietarij nō extinguitur vſuſfructus. ¶Modo contra iſtud ſecundū notabile op.de l.ij.ī.de bon.ma.vbi videtur quod mortuo filio conſolidetur cum proprietate. Sed ſecūdum Pla.ibi eſt caſus ſpecialis. Iſtud eſt falſum,quia nō apparet aliqua ratio ſpecialitatis,quare ſolue, ⁊ melius,vt ibi not.quia ibi non dicitur ꝙ obierit filius,ſed pater, ideo nihil ad rhombum. ¶Item op.de l.pen.§.quod ſi nepotes.ī. de bo.mat.dicit gl.etiam ibi fallit. Tu vero potes dicere ſecūdum Pet.⁊ Cyn.ibi ⁊ hic, quod ibi eſt alia ratio finiendi vſumfructum,
3 videlicet conſolidatio cum proprietate. ¶†Item op.de §.ſi vero. in aut.de here.ab inteſt.coll.ix.quare dicas duo verba. Quandoqꝫ filius decedit non relictis deſcendentibus vel collateralibus, ſed patre tantum,⁊ tunc ſuccedit tantum pater, ⁊ vſuſfructus conſolidatur cum proprietate,vt in aut.defuncto.⁊ in corpore vnde ſumitur.ī.ad Tertul. Quandoqꝫ filius decedit relictis deſcendentibus tantū, ⁊ tunc illi ſuccedunt, qꝛ eſt potior cauſa deſcēdentium, vt in §.j.in aut.de here.ab inteſt.⁊ in aut.in ſucceſſione, de ſuis ⁊ legit. Quandoqꝫ decedit relicto patre ⁊ relictis fratrib.⁊ tunc pater ſuccedit in virilē cum fratrib.⁊ quantum ad illam portionē virilem vſuſfructus extinguitur, ⁊ cum proprietate conſolidatur,quātum
4 †ad alias portiones, in quibus ſuccedunt fratres, etiam vſuſfructus extinguit,vt in §.conſequens.in aut.de here.ab inteſt. Et que ſit ratio,dic vt ibi.⁊ eſt de caſibus exceptuatis,in quibus pater nō habet vſumfructū in bonis aduentitijs filiorum,quos habetis no. in aut.idēqꝫ.C.de bo.que libe.⁊ in corpore,vt lice.ma.⁊ auie.§.ſi.⁊c.

LEX IIII.

1 ☞ Uſufructuarius tenetur cauere de vtendo fruendo arbitrio boni viri.
4 Quando vſuſfructus eſt relictus pure,⁊ proprietas ſub conditione,vſufructuarius non cauet.
5 Si vſufructuarius non poteſt cauere,an habeat vſumfructum.
7 Uſufructuarius ſi non preſtitit cautionem, ⁊ percepit fructus, an eos faciat ſuos.

Vſufructu conſtituto Uſufructuarij
a ſiue ex teſtamento, ſiue ex contractu. oportet cauere[a] de vtendo fruendo arbitrio boni viri.h.d. ¶Not.quod
1 vſufructuarius † tenetur cauere de vtendo fruendo arbitrio boni viri,vt hic. Et hec ſunt vera ſiue vſuſfructus conſtitutus ſit in vltima voluntate ſiue inter viuos,vt hic. Modo op.dicitur hic quod
2 vſufructuarius tenetur cauere,⁊c. Cōtra † de l.j.§.ſi ad fiſcum.ff.vt lega.no.ca.vbi,fiſcus non cauet. Solut.caſus ſpecialis eſt in fiſco.
3 ¶Item op.de l.fi.§.ſinautem.ī.de bo.que libe. ¶Sol.†Etiam eſt caſus ſpecialis in patre vt colligitur in d.§.ſinautē.nam non tene-
b tur cauere,ſicut ⁊ alias non tenetur reddere rationē[b] adminiſtrationis,vt ibi,niſi doloſe geſſerit,quia tunc tenetur reddere rationē adminiſtrationis,vt l.Imperator.⁊ ibi no.ff.ad Trebel. ¶Itē op. de l.ſi vſufructuarius.§.plane,⁊ §.illud.ff.vſufru.quemad.ca. Sol.
4 †Ibi vſuſfructus erat relictus pure, proprietas ex die,⁊ ita ſperabatur de proximo vſuſfructus conſolidari cū pꝛpꝛietate, ⁊ ſic vſufructuarius vtebatur quaſi re propria, ⁊ ideo non cauet, ⁊ iſta eſt
5 ratio.l.cōtrarie. ¶Pro declaratione.l.noſtre querit gl.†Ecce vſufructuarius debet cauere,⁊ dare fideiuſſores de vtēdo ⁊c. arbitrio
c boni viri. Pone quod nō poteſt dare fideiuſſores[c], nunquid gau-
d debit cōmodo[d] vſuſfructus? Quidam dixerunt quod non,imo res debet ſequeſtrari vt l.litibus.de agric.⁊ cenſi.lib.xj.C. Illa opi.non videtur vera. Nā regulariter ſequeſtratio eſt prohibita,niſi in caſibus inter quos iſte non enumeratur,vt l.vnica.⁊ quod ibi not.ī.de prohib.ſequeſt.⁊ l.ſi fideiuſſor.§.fi.ff.qui ſatiſ.cog. Quare dixerunt alij, quod ſi ipſe velit promittere proprietario ſecundum formam l.hac edictali.§.his illud.ī.de ſecun.nupt.qđ admittetur ad vſumfructum. Iſta opi.reprobatur in gl.⁊ merito.nam ibi eſt ſpeciale in matre conuolante ad ſecunda vota,vt hic patet. Quare gl.noſtra hic dicit, quod ſi non poteſt dare fideiuſſores, quod ipſe non gaudebit cōmodo vſuſfructus, vt l.vxori vſuſfructus.ff.de vſufru.leg. Sed contra iſtam ſol.glo.poſſet inſtari de §.impoſſibilis.Inſtit.de here.inſt.Sol.dicit gl.ibi loquitur de impoſſibilitate de natura vel de iure,hic in queſtione noſtra de impoſſibilitate facti. Uel melius
6 ſecundum dictum do.Iaco.dicatis † quod impoſſibilitas excuſat aliquem,vt in cōtrario, ſed difficultas preſtationis non excuſat,vt l.continuus. §.illud.de verb.oblig.⁊ ita intelligitur queſtio noſtra. ¶Sed vlterius,contra determinationē gl.poſſet inſtari de l.cum non facile.ff.ſi cui plus, quam per l.Falc.vbi ſi non poteſt preſtare fideiuſſores, remittetur iuratorie cautioni. Huius timore Petr.⁊ Cy.poſt eum dixerunt, ꝙ ſi vſufructuarius velit iurare de vtendo fruendo arbitrio boni viri,quod ipſe gaudebit commodo vſuſfructus,⁊ remittetur ſibi cautio,arg.in auth.cui relictum.poſita.ī.de indi.vidui.tollen.⁊ in corpore vnde ſumitur. Facit ad hoc l.j.§.ſin vero.ī.de aſſer.tol.⁊ ita tenet prima opi.poſita hic in gloſſ. Gul.de Cu.tenet quod res debent ſequeſtrari apud quendam bonum virum,qui vſufructuario preſtabit commoditatem vſuſfructus,arg. l.poſtquam. §.Imperator.vt leg.no.caue. Crederem poſſe ſaluari opi.vtriuſqꝫ,⁊ ſic. Nam aut perſona vſufructuarij eſt perſona ſuſpecta,⁊ tūc dicerem quod haberet locum opi. Gul.quod res debeat ſequeſtrari ſecūdum formam.l.poſtquam. §.Imperator.prealleg. Aut non eſt perſona ſuſpecta.⁊ tunc habet locum opi.Pet. videlicet quod committatur iuratorie cautioni, argu.in d.l.j.§.ſin vero.ī.de aſſer.tol. Item quero, videtis quod vſufructuarius de-
7 bet preſtare cautionem. † quid ſi nō preſtitit cautionem,⁊ fructus
e percepit,nunquid fructus fecit ſuos[e]? Gl.variant. Habetis vnam glo.in l.ſi cuius.§.j.ff.eo.tit. que videtur dicere quod non facit fructus ſuos. Aliam habetis in l.vxori.la j.ff.de vſufr.leg.que videtur dicere,quod facit fructus ſuos. Quid dicemus? Gul.de Cu.con-

cordat eas ſic. Aut vſufructuarius bona fide vſus fuit,quia forte
cautio non fuit petita ſibi ab herede, ꝛ tunc vſufructuarius facit
fructus ſuos, ꝛ ita habet locum gloſſ. que eſt in l.vxori.preallega.
Aut non fuit vſus bona fide, ꝛ tunc non facit fructus ſuos.ꝛ ita
habet locum gloſſ.que eſt in l.ſi cuius.§.j.de vſufr.ꝛ hanc eandem
opi.ſecundum Cyn. Pet.firmat hic.ꝛ quodammodo fuerunt ver-
ba.Azo.in d.l.vxori.de vſufruct.leg.ꝛc.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶Oportet cauere.No.qui ſunt illi vſufructuarij qui te-
neantur cauere. Sed quid in conductore emphyteuta, ꝛ alijs ha-
bentibus vtile dominium, vide Bald.in rubri.j.de iure do. Adde
an ante preſtitam cautionem faciat fructus ſuos. Bald. conſilio
clxxvij.ij.lib.

b ALEX. ¶Reddere rationem. An pater teneatur reddere ra-
tionem filio,per Bal.in auth.epiſcopalis.de epiſ.ꝛ cle.l.filia.famil.
ercis.ꝛ in l.ſi ſuperſtite.de dolo.ꝛ tex.bonus ꝛ doc.in l.cum oportet.
§.cum autem.de bon.que libe.

c ALEX. ¶Dare fideiuſſores. Not.quid ſi vſufructuarius non
poteſt cauere,vt ſufficiat iuratoria cautio,duo requiruntur,vt no.
Bart.in auth.generaliter.in prin.de epiſ.ꝛ cle.ꝛ quod iſta difficul-
tas ſemper probetur per iuramentum vt perueniat ad iuratoriam
cautionem,licet Bald.in l.j.C.de aſſer.tollen.Sed ille text.videtur
ſubtiliter in cõtrarium.ꝛ adde Bal.in d.l.j.§.j.in fi. vbi querit vtrũ
ſemper ſufficiat iſta iuratoria cautio.itẽ non ſufficit iuratoria cau-
tio,vbicunqȝ iuraſſet quis ſe ſemel preſentare,ꝛ non obſeruauerit.
auth.ei qui.ꝛ quod ibi Bal.in primis verbis de bo.autho.iu.poſſ.
Ad hoc quod not.Bald.in c.qua fronte.poſt gl.in fi.de appel.imo
etiam videtur ibi in d.auth.ei qui. dicere hoc eſſe verum, vbi ſolum
quis fuit contumax etiam abſqȝ periurio,ꝛ ad queſtionem gl.hic,
ꝛ doct.vide etiam Bal.in l.hac edictali.§.hic illud.de ſecun.nup.ꝛ
adde quod vbi quis liberatur a ſatiſdatione,eo quia non poteſt ꝛ
quod deuenitur ad iuratoriam cautionem, non debet ſolum pro-
mittere,ſed cum hypotheca bonorum,per l.filio.ꝛ ibi Bart.vt leg.
no.caue.ꝛ text.in auth.cui relictum.de ind.vidui.ꝛ adde ſecundum
Flor.hic ſtatur iuratorie cautioni.hoc eſt verum ſi quis nõ poteſt
cauere propter paupertatem, ſecus ſi propter malos mores non
poteſt fideiubere, quia tunc non auditur cum eius iuramentum.
l.iij.§.a barbaris.de re milit.ꝛ d.§.his illud.ꝛ c.per veſtras.de don.
inter vi.ꝛ hoc fuit de mente Bal.in aut.cui relictũ.j.de indi.vidui.
ꝛ doc.in c.qua fronte.in fi.de appo.Itẽ iſtis in materia adde quod
no.Cyn.in l.vniuerſa.ꝛ ibi dixi poſt Bal.ſ.de preci. Impe.offe.Et
ad queſtionem.de qua hic,vide bonum tex.in l.filiuſfa.§.diui.verſi.
item princeps ff.de leg.j.ꝛ quod ſufficiat iuratoria cautio, vbi non
poteſt ſatiſdari.ꝛ eſt text.not.in l.ſi conſtante.§.quoties.ſol.mat.ꝛ
quod no.in l.in poſſeſſionẽ.in princ.quibus ex cau.in poſſ.ea.ꝛ per
Pau.de Caſt.in d.§.quoties.Et pro iſta gl.quod cautio neceſſaria
non ſuppleatur per cautionem iuratoriam in defectum,tenet Ro.
in l.ij.in prin.ſo.ma.per tex.in l.ij.C.de tu.qui ſatiſ.nõ de.item limi-
ta,niſi alio remedio poſſit conſuli contra non valentem cauere.l.fi-
liuſfa.§.diui.de leg.j.ꝛ ibi Imol.ꝛ vide Imol.in l.non facile.ff.ſi cui
plus quã per l.Falci. Item limita vt per Bal.in l.ij.ff.de vſufr.leg.

d POMA. ¶Commodo.Vide Pan.conſil.xl.in ij.dub.vol.j.ꝛ in c.
cum conſtet.de pigno.vbi tangit de ſequen.verbis Bart.ꝛ Alex.
conſi.lvij.vol.iij.

e ALEX. ¶Nunquid fructus fecit ſuos. Et vide Bart.in l.ſi ho-
mo.de vſucap.ꝛ aliquid in authen.cui relictum.per Bal.in l.ij.de
indic.vidui.tollen.

LEX V.

SI pater. Vſufructuarius fructus perceptos
poſt tempus vſufructui adiectum
tenetur reſtituere,hoc dicit. Not.quod dixi in ſumma-
rio.¶Item not.quod finito vſufructu,poſt tempus ei
adiectu vſufructuarius tenetur reſtituere omnes fructus, vt hic.
Opp.dicitur hic quod vſufructuarius tenetur reſtituere fructus
perceptos poſt tempus.quaſi videatur dicere quod non teneatur
de precipiendis.Sed contra de l.generaliter.ff.de rei vend.ꝛ l.cer-
tum.ſ.ti.proxi. Dixerunt quidam,quod hoc eſt ſpeciale in matre,
quod non teneatur de percipiendis.Iſta ſol.eſt falſa per l.ſi mater.
j.de viuris.quare dicatis quod iſta lex ſuppletur per iura contra-
ria, quia licet dicat quod teneatur ad fructus perceptos, non ta-
men negat quin etiam de percipiendis teneatur.

LEX VI.

1 Vſufructuarius poteſt obligare vſumfructum, id eſt, com-
moditatem vtendi fruendi.ꝛ num.2.

INtereſt. Maritus vſumfructũ in dotem re-
cipiens, proprietatem obligare non
poteſt,ꝛ idem ſi proprietatem ineſtimatam in dotem re-
ciperet, ſi vero eſtimatam, obligare poteſt.h.d. ¶Ad
euidentiam,iſta lex habet duplicem intellectum. Vnus eſt ſecun-
dum gl.quod iſta ponat tres caſus, videlicet quando vſufructus
tantum datur in dotem. Item quando datur proprietas ineſti-
mata. Item quando datur eſtimata. Legitur ꝛ alio modo vt po-
nat quatuor caſus. Et ſecundum iſtam lect.debet addi caſus, in
quo proprietas ſit eſtimata ea eſtimatione, que facit emptionem.
Ponam vobis caſum ſecundum primam lect.quam gloſſ.appro-
bat, licet aliam non reprobet. ¶Nota, quod dixi in ſummario.
¶Oppon.dicitur hic quod vſufructuarius non poteſt obligare
proprietatem. ¶Contra de l.fructus.de reg.iur.ꝛ l.fin.ff.de vſur.
hic autem dicitur contra quare male.Sol. Dicunt quidam quod
iura contraria loquuntur in domino. Certe iſta ſolutio non vide-
1 tur bona, quia nullum habet saporem. † Quare dic quod vſufru-
ctuarius non poteſt obligare proprietatem, vt hic, vſumfructum
ſic.Et ita intelligantur contra. Contra iſtam ſolu.inſtatur de l.ar-
boribus.§.vſufructuarius.ff.e.ti.ꝛ de eo quod ſolet notari.§.item
finitur.Inſti.eo.ti.vbi vſufructuarius non poteſt cedere.Sol.Aut
vſufructuarius vult cedere vel vendere vel obligare ius vtendi
fruendi.Et dico quod non poteſt,vt d.§.item finitur.Aut vult ce-
2 dere vel vendere cõmoditatem † vtendi fruendi, ꝛ hoc poteſt fieri,
vt no.d.l.arborib.ꝛ d.§.item finitur.Inſti.eo.tit.hic non ſunt alia.

LEX VII.

1 In reficiendo, omnis expenſa pertinet ad vſufructuarium.
2 Vſufructuarius repetit magnam expenſam,ꝛ qua actione.nu.3.
4 Vſufructuarius videtur conſtitutus procurator in rem ſuam.

FVm ad quem. Modica expenſa per-
tinet ad vſufructuarium
magna ad proprietarium,hoc dicit. ¶Querit glo.qua
actione vſufructuarius repetet? Reſpondet quod per
actionem negotiorum geſtorum. Iſta non placet mihi. licet enim
modica expenſa pertineret ad vſufructuarium, ꝛ magna ad do-
1 minum tamen † omnes expenſe in reficiendo ſemper pertinent ad
vſufructuarium. Siue ergo ſit magna expenſa,ſiue parua.vſufru-
a ctuarius debet reficere licet magnam repetat [a], ꝛ paruam non,vt
ff.de dam.infect.l.damni.§.ei cuius. Vnde cum vſufructuarius ex-
pendit de neceſſitate non poteſt repetere per actionem nego.geſt.
3 vt l.heredes.§.idem eſt ſi vnus.famil.erciſcun. ¶ † Qualiter ergo
repetet? Reſpon.per actionem in factum,vt dicit Iuriſconſultus
in ſimili in l.pretor.§.his verbis,de bo.autho.iudic.poſſ.qui eſt bo-
nus tex.ad hoc vt repetat per vtilem actionem mãdati, quia vſu-
4 fructuarius † videtur conſtitutus procurator in rem ſuam a do-
mino,circa curam rei. Iſtud probatur in l.j.in fi.cum l.ſeq.de ope.
no.nun.ꝛ l.j.cum l.ſeq.vſufruct.quemad.caueat.

ADDITIO.

a Magnam repetat. Adde quod contrarium tenet Bal.quem re-
fert ꝛ ſequitur Paul.de Caſt.hic, quia durum eſſet vſufructuario
magnam impenſam facere de ſuo,deinde recuperare. Vnde dicit
quod non tenebitur niſi ad paruam,vt eſt de natura vſufructus
non obſtante quod ſit procurator in rem ſuam,qꝛ illud verũ,quan-
tum ad defendendum,non vt de burſa teneatur facere impenſam.
P. PAV. P. ¶Magnam repetat. Vide aliquid per Com.conſi.
lvij.incip.monaſterium. Idem tenet Paul.de Caſt.ꝛ Bartol.poſt
gloſſ.in d.l.damni.§.eius cui.ad finem de dam.infec.Contra tamen
dicit hic Bal.ꝛ Paul.de Caſt.imo bene conſidera.vide que ſcripſi
in l.hactenus.ad Bart.ff.de vſufruct.

LEX VIII.

1 Vſufructuarius poſſidet naturaliter tantum.
2 Sola naturalis poſſeſſio non ſufficit ad preſcriptionem.

NEque fructuarium Vſufructuarius
vel eius heres
non preſcribit proprietatem,hoc dicit. Ratio eſt.dicit gl.
1 ꝛ bene. † quia non poſſidet ciuiliter, ſed naturaliter tantum. † ſola
2 autem naturalis non ſufficit ad preſcribendum, vt l.acquiritur.§.
fin.de acqui.re.domi.per Dy.in c.ſine poſſeſſione.de reg.iur.lib.vj.
Dixi pleniſſime in l.iij.§.ex contrario.de acquir.poſſ.

LEX IX.

VSufructu matri. Vſufructuarius, vel
cui ſunt relicte ope-
re ſerui,alienandi facultatem non habet,hoc dicit.

LEX X.

SI domina. Habes duas lectu,ſecundum pri-
mam,hoc dicit, Morte domini non
extinguitur vſuſfructus, hoc dicit, ſecundum aliam lect.
Morte eius, qui conduxit vſumfructum,vſuſfructus conductus
extinguitur,hoc dicit,ſecundum aliam lect.magis notabilem.ꝛc.

LEX XI.

HAbitatio. Habitatio finitur morte,ꝛ qui eam
habet non poteſt alienare proprie-
tatem,etiam in vltima voluntate,hoc dicit.

LEX XII.

1 Quando tempus certe etatis appoſitum ad excluſionem iu-
ris iam queſiti in dubio facit diem,non conditionem.

1 **Ambiguitatem.** Quando † tẽpus certe etatis opponit ad exclusionem iuris iam queſiti, in dubio facit diem, non cõditionẽ, ⁊ vſuſfructus morte extinguitur. h. d. tota iſta lex. Et eſt iſta lex vnum de membris, quod ſit in l. ſi cui legetur. de leg. j. ⁊ l. ex his verbis. de bo. auth. iudi. poſ. ¶ No. primo quod di
2 xi in ſummario. ¶ No. ſecundo, † q̄ dictio donec, hic importat cõditionem quandam extenſiuam. De hoc tangitur per glo. in l. iiij. in prin. ff. de ſeru. tit. generali. tex, qui facit magis difficilem iſtã materiam de dictione quouſq; ⁊ donec, eſt tex. in l. pe. de excu. tu. Tu dic vt plene dixi in l. j. ff. de condi. ⁊ demon. tetigi. j. de lega. l. j.

LEX XIII.

1 ¶ Habitatio eſt ius per ſe, ⁊ qui eam habet, poteſt eam locare.
2 Habitatione legata, quod ex vſu loquendi quis intelligatur legaſſe dominium.

1 **Cum antiquitas.** † Habitatio eſt ius per ſe, ⁊ qui eã habet, põt locare,[a] non tñ poteſt dominiũ vendicare, niſi hoc fuerit in concedẽdo expreſſum. h. d. ¶ Opp. ff. de vſu ⁊ ha. l. ceterum. in prin. ⁊ l. ſed neq;. Solu. ibi loquitur in eo, cui relictus eſt vſus tñ, hic in eo, cui relicta eſt habitatio. ¶ † Quero,
2 b quo poterit probari, q̄d quis legando habitationẽ, voluit legare[b] dominium. gl. reſpondet ⁊ bene multũ notabiliter ex vſu loquẽdi. Sunt enim quidam, qui domũ vocant habitationẽ, ſicut ſunt quidam qui fundum appellant poſſeſſionem, reſpiciendo ad proprietatem, non ad nudam poſſeſſionem vt l. interdum. de verbo. ſignifi. quod tene menti.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Locare. quid in vaſallo habitationis an poterit ipſe locare, vide Bal. in prelu. feu. in ſecunda diuiſione. ⁊ ibi do. Prep.
b ALEX. ¶ Legare dominium. An per legatũ hereditatis videatur legatum dominium. Faciunt notata per Bart. in l. Quintus. §. argento. de auro ⁊ arg. leg. ⁊ not. quod ſi relinquitur habitatio, intelligitur pro ſe ⁊ familia, per id, quod no. Bald. in aut. habita. j. ne filius pro patre.

LEX XIIII.

1 ¶ Heredis appellatio quando finiatur in perſona heredis.
2 Liber homo quando poſſit in perpetuum operas ſuas locare.

a **Antiquitas** [a] Appellatio heredis relata ad illud quod ſui natura nõ eſt trãſibile ad heredes, in perſona primi heredis finitur. h. d.
1 ¶ Op. de l. in annalibus. j. de leg. glo. dicit ibi ſolui. Tu dic q̄ † ibi appellatio heredis refertur ad illud, q̄d ſui natura non eſt trãſibile ad heredem, etiam volentibus contrahentibus, ſeu volẽte teſtatore. Si enim eſſet actũ, q̄ ad heredes tranſiret, non eſſet idẽ vſuſfructus ille, qui eſt in perſona heredis, ⁊ ille, qui erat in pſona defuncti, vt l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis ita. de ver. ob. Facit. ff. quemad. vſuſ. fru. amit. l. repeti. ſed legatum annuũ ex natura rei legate bene poteſt tranſire ad heredem, ſed non tranſit, q2 eſt conditionale pro annis ſequentibus. Adijcitur ergo ibi, rei que de ſui natura poteſt ad heredes tranſire, ideo ſi bene reſpicis illam legẽ, heres non capit tanquam legatum ſibi, ſed tanquã legatũ factũ defuncto conſeruatum in eum. ¶ Op. de l. ſciendũ. de verbo. ſign. Solu.
2 Fallit ibi. ¶ † Ultimo gl. inducit iſtam legem ad queſtionem, vtrũ
b liber homo poſſit in perpetuum[b] operas ſuas locare, ſeu obligare: De qua queſtione plene dixi in repetitione. l. ſtipulationes nõ diuiduntur. ff. de verbo. obligation.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Antiquitas. Adde ad hãc legem etiã Bar. In l. Sempronius, de vſufru. leg. P. PAV. P. ¶ Antiquitas. Uide Ang. cõſ. v. Uide omnino ad intellectũ huius legis que ſcribuntur p Bart. in l. Gallus. §. etſi parentem. circa finem. ff. de li. ⁊ poſth. Uide Iaſ. in l. in annalibus. j. de leg. ponentẽ que ſit ratio huius legis ⁊ cur diuerſum in legatis annuis, ⁊ an haberent locũ in vſu ⁊ an in fundo, vt ibi per eum.
b ALEX. ¶ In perpetuum. Uide l. Titio centum. ff. de cond. ⁊ demon. per Bar. in l. j. de ſenten. que pro eo quod intereſt, ⁊ gl. j. loca. in l. ſi hi. ⁊ in l. poſt certi. C. de lib. cau.

LEX XV.

Inter antiquam. Per alienationẽ partis ſerui, nõ extinguit vſuſfructus ſeruo conceſſus, hoc dicit.

LEX XVI.

1 ¶ Actio perſonalis competens pro vſufructu quod tollatur longo tempore.
2 Promittens ſeruitutem, an dicatur promittere factum, an ius.

a **Corruptionem.** [a] Uſufruct. non vtendo ⁊ perſonalis actio pro eo competens, ſpatio lõgi tẽporis amittitur, non minori finit etiam p mortẽ ⁊ capitis diminutionem, nõ per minimam. h. d. ¶ Oppo. gl. cõtra iſtam legem multum fortiter. videtur quod iſta lex non procedit in vſufructu relicto in teſtamento. nam ille ſtatim adita hereditate eſt conſtitutus. vt l. ſi partem. §. j. quẽad. ſer. amit.
b ſicut enim dominium tranſit recta via[b] in legatarium, ita etiam ius vſuſfr. vnde ſtatim eſt conſtitutus. Si vero vſuſfructus eſt promiſſus per ſtipulationem, ſiquidem non eſt traditus, non poteſt amitti, ſed ſi eſt traditus, iam perſonalis actio pro eo competens eſt extincta ſolutione. fruſtra ergo queritur de perſonali actione. Rogo
1 † quod aduertas. Dico quod in vſufructu relicto in teſtamẽto. iſta lex procedit ſine dubio, q2 in vltima voluntate concurrit actio perſonalis cum reali quãtum eſt reſpectu originis. vt l. j. ⁊ ij. j. commu. de lega. In vſufructu vero promiſſo inter viuos procedit iſta lex etiam antequam conſtituatur. Et ſecundum hoc erit mirabile. q̄ actio perſonalis finitur longo tempore. etiam vſufructu non cõſtituto, ⁊ ita generaliter hic gl. in fin. videtur hanc legem intelligere. Ita etiam ſentit Azo in Summa huius ti. Item procedit hec l. in vſufructu iam conſtituto, nec tollitur actio perſonalis ſolutione: nam ille qui promiſit vſumfructum, tenetur ad factum. hoc eſt, ad patientiam nunquam tradit perfecte. Licet enim patiatur te frui hodie, forte nõ patietur cras. Ideo actio perſonalis adhuc durat, quia vna cum vſufructu ſolum extinguitur. Ita etiam dicitur in l. pluribus. §. fi. de verb. oblig. ⁊ credo quod iſta gl. dicat veritatem.
2 Ultramontani vero inſurgunt contra eam, ⁊ † dicunt quod ille, qui promittit ſeruitutem, ⁊ non promittit factum, ſed ius, vt hic refert Cyn. ⁊ hoc tangit in l. ij. §. j. de verb. oblig. ⁊ ibi hunc paſſum examinaui perfecte, ⁊ ſuſtinui gl. noſtram contra impugnationem vltramontanorum.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Corruptionem. Et vtrum illa lex habeat locum in hereditate. Dic quod non quia nunquam admittitur, niſi morte, vt no. gl. ⁊ Bal. in l. cum antiquitas. s. eod.
P. PAV. P. ¶ Corruptionem. Circa iſtam materiam quid ſi teſtator inſtitutis filijs heredib⁹ dicat quod portionis Titij relinquit vſumfructum alijs coheredibus, quia tunc conſidero quod durantibus beneficijs non indiget Titius vſufructu portionis ſue, an talis vſuſfructus finiatur morte Titij, vide Rom. conſi. cccccxxx.
b ALEX. ¶ Recta via. Uide Bar. in d. l. ſi partem. vbi videtur tenere contrarium. videlicet quod actio perſonalis competens pro ſeruitute reali vel perſonali imponenda nondum orta nõ tollitur ſpacio decem vel viginti annorum, ⁊ ſic no. quod actio perſonalis iuncta cum reali, vel perſonali, preſcribitur eodem tempore ſicut ⁊ realis. Uide Bal. poſt gl. in l. j. de anna. excep.
¶ Pro concordia aduerte quod actio perſonalis competens pro ſeruitute reali vel perſonali imponenda, nondum orta tollitur ſpatio decẽ vel viginti annorum, ſecundum Bar. hic in hac l. corruptionem, ſed do. Alex. hic in ſua apoſtilla allegat Bar. ſibi contrarium in l. ſi partem. ff. quemadmo. ſeru. amit. Tu dic, non reperitur quod Bar. aliquid dicat in d. l. ſi partem, preter ſummariũ, ſed adhuc ibi loquitur de ſeruitute impoſita ⁊ orta, patet dum dicit per vſum partis loci ⁊c. Preterea aliud eſt in nihilo habere, ſeu vti actione, quo caſu loquitur prima opi. Aliud vti pro parte. quo caſu impeditur preſcriptio in totum. Adde Cepo. in tracta. ſeruitutum. in j. parte queſt. viij.

LEX XVII.

Ex libris Sabi. Hec lex habet vnũ difficilem paſſum valde. Breuiter dicit, Si filius, cui eſt vſuſfructus conceſſus, ante patrem decedit, videtur cõtemplatione patris conceſſus, ſed ſi pater prius decedat contemplatione filij, h. d. Diuiditur in duas partes. Primo loquitur, quando filius, vel ſeruus predeceſſerit. Secundo, quando pater predeceſſerit. Item in prima loquitur de filio, ⁊ ſeruo. In ſecunda de filio tantum. Secũda ibi, neque ſi pater, ⁊c. ¶ Opp. de l. qui vſumfructum. §. fi. ff. eo. Sol. Hic vſuſfructus fuit relictus contemplatione patris, vel domini, ibi contẽplatione ſerui. Ita dicit gl. hoc ibi conſtabat. ¶ Oppo. de l. ſi filio. ff. de dona. cau. mor. Sol. eo modo. ¶ Oppo. de verb. obli. l. ſi ſtipulatus fuerit. ⁊ de inu. l. ſed ſi vnius. §. fi. Sol. Ibi in his que coherent
1 mere perſone filij, ita quod patri non acquiritur. ¶ † Item oppo. ⁊ iſtud eſt difficile. Uidetur quod hec lex non poſſit procedere aliquo iure neque antiquo neque iure nouo. Nã aut hic relictus erat vſuſfructus ex cauſa caſtrenſi vel quaſi, ⁊ tũc perſona patris nullo modo attenditur, quia ſibi nihil querebat, vt vidiſtis in l. cũ oportet. §. exceptis. j. de bon. que lib. ⁊ ff. ad Mace. l. ij. Aut loqueris in aduẽtitijs, ⁊ profectitijs, ⁊ tũc de iure antiquo acquirebatur in totũ patri, ⁊ in nullo attendebatur perſona filij. hic dicitur contra. ergo male. Si loqueris de iure hodierno, in caſtrẽſi, vel quaſi vel profectitio, nihil eſt immutatum, in aduentitio queritur ipſi filio, ergo eius morte debuit extingui, ⁊ tamen hic in prin. dicitur quod rema

neat apud patrem. Dicunt quidam quod in princ.loquitur quan-
do conſtat quod fuit relictus vſuſfructus contemplatione patris,
in fin.loquitur quando conſtat quod fuit relictus contemplatione
filij. Iſtud nihil eſt dicere, quia ſecundum hoc diſtinctio huius le-
gis nihil operatur, vtrum pater decedat primo, vel poſt. Preterea
a tex.ſi eum reſpicis,loquitur in dubio,[a] vt placet ex ſi.ibi, plerunq;
veriſimile. Cum enim reſpicis quod veriſimile eſt, apparet ꝙ non
eſt certum. ¶ Pro huius declaratione quicquid dicant hic doct.
nos debemus hic primo aduertere quãdo relinquitur filio, vtrum
videatur relictum contemplatione patris, aut contemplatione
filij. Circa ꝙ Dy.in l.ſi filio.ff.de don.cau.mort.ꝛ in l.filio.de condi.
ꝛ demon.videtur diſtinguere,an fiat mentio patris vel nõ,vt quan
do fiat mentio patris videatur relinqui contemplatione patris,vt
l.cum aliquis.ĩ.de iure delib. Sed ego reperio in quodam ſuo con-
ſilio ipſum conſuluiſſe aliter,quod in dubio videtur relictum con-
templatione filij.per hanc legem in fi. Et iſtud puto verius cum di
ſtinctione quam dicam ĩ. Nam in dubio nomen patris vel pater,
videtur adijci cauſa demonſtrationis,ꝛ ſi in ea erretur,non vitiat,
vt l.his verbis.§.fi.ff.de her.inſti. ¶ Circa hoc debemus breuiter
ſic dicere. Primo ſi eſt certum vel ex aliquibꝰ coniecturis poteſt ap
parere,cuius cõtemplatione relinquatur,ſtamus illi certo,vt l.ſed
ſi plures.§.in arrogato.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ ff.pro ſoc.l.ſocium qui in
eo.§.j. Facit quod habuiſtis notatum in l.cum oportet.in princ.de
bo.quẽ lib. ¶ Si vero non apparet,aduerte. Quandoque fit men-
tio patris ꝛ patrie poteſtatis,tunc in dubio videtur relictum con-
templatione patris,vt l.filio.de condi.ꝛ demonſt. niſi expreſſe eſſet
relictum in tempus exiſtẽtie ſui iuris,vt l.mulier.in prin.ad Treb.
l.ſi mater.ĩ.de inſti.ꝛ ſubſtitutio. Si vero fit mentio patris tantum,
ꝛ non patrie poteſtatis,tunc aut illud quod relinquitur,eſt tale ex
quo nihil poteſt queri filio, ꝛ tunc in dubio videtur relictum con-
templatione patris,arg.ff.de ſtipul.ſer.l.j.§.ſi ſeruus. ꝛ l.verum.§.ſi
ſeruo communi.ff.pro ſocio. Facit ad hoc quod not. in l.poſt mor-
b tem.[b]§.j.ff.quando ex fact. tuto.ꝛ l.cum poſt.j.ff.de admini. tuto. ꝛ
ita debet intelligi l. cum quis. infra de iure deliberandi. Si vero
filio poteſt queri,tunc in dubio videtur relictum contemplatione
filij,vt hac l.in fine,ꝛ perſona patris videtur adiecta ad demonſtra
tionem,vt dicta l.his verbis.in fin. Si vero eſt dubium vtrum filio
poſſit queri vel non,ſed pendet ex futuro euentu,ille futurus euen
tus inſpicitur, ꝛ ſecundum illum futurum euentũ iudicamus con-
templatione patris vel filij. Hic eſt caſus hic,vt ĩ. declarabo. De-
bes enim ſcire quod quando filio relinquitur vſuſfructus ex cauſa
aduentitia.licet ipſe ſit fructuarius,tamen commoditas fructuum
pertinet ad patrem, vt not.in auth.idem eſt.ĩ.de bon.que liber. Si
igitur filius decedit viuo patre.hic euentus declarat quod filio ni-
hil poteſt queri,ꝛ ideo preſumitur iſto caſu cõtemplatione patris
relictum,ꝛ patri dicetur vſuſfructus queſitus,vt in prin.l.ſed ſi pa-
ter decedat primo,hic euentus declarat quod filio poteſt queri, qꝛ
eſt ſui iuris effectus,ꝛ ideo videtur contemplatione filij relictum.
Hic eſt caſus in ſecũda parte huius legis,ꝛ ideo in hac parte non
reperitur de ſeruo,qꝛ ipſi,ſiue viuo, ſiue mortuo domino,nihil põt
queri,ꝛ ideo ſemper in dubio inſpicitur perſona domini. Ita debe-
tis intelligere hanc materiam.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Loquitur in dubio. an relictum filio dicatur contem-
platione patris,vide late Bar.in l.ſi filio.de dona.cauſa mort.ꝛ vi-
de pulchre Bal.in l.non plures.de ſac.ſan.eccl.ꝛ quod not. Bald.
in l.Saltiis.§.quidam recte.ff.de libe.ꝛ poſthu.

b ALEX. ¶ In l.poſt mortem. Quero in illa l.cum quis,illa here-
ditas non poteſt filio queri dummodo apparet qꝺ contẽplatione
illius factum eſt. non habemus quod per iſta verba ſoluas filio
meo,videtur pater priuari vſufructu.per l.ſi vſufructus.§.ſi ita iun
cta gloſſ.ff.quando dies leg.ced.

---

a De ſeruitutibus & aqua.[a] Rubr. XXXIIII.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Et aqua. Circa iſtam materiam acquirendi quaſi
poſſeſſionem in iſtis ſeruitutibus, ſi inducat eum cui debetur ſerui
tus,in fundum animo tradendi ſibi quaſi poſſeſſionem ipſius ſer-
uitutis,an dicatur acquiſita poſſeſſio ſine aliquo vſu,vide omnino
Aretin.in l.iij.in princip.ff.de acqui.poſſeſſio.ꝛ ibi etiam ſignanter
ponit nunquid in ſimilibus in corporalibus ſit dare aliquẽ caſum,
in quo transferatur quaſi poſſeſſio de vno in alium abſque aliquo
actu vel facto. Item de materia quando ſeruitutes poſſent acqui-
ri preſcriptione,vide late Felinum in capi.de quarta. extra de pre-
ſcript. Item quod opus ſit vti iure ſeruitutis, etiam aduerſarijs
ſcientibus,ad hoc vt poſſit acquiri ſeruitus,vide Cõm.cõſi.clviij.
in ij.dubio.vbi quedam alia breuiter.

¶ Continua vt in gloſſ.ꝛc.

LEX I.

1 ☞ Seruitus altius non tollendi ſola prohibitione acquiritur.
2 Seruitus itineris acquiritur ſecuto curſu triginta dierum.
3 In ſeruitute aqueductus,per primum actum inducitur quaſi poſ-
ſeſſio
4 Bona fides quando requiratur ad preſcribendum libertatem.
5 Poſſidere precario reſpectu alterius non domini,quando preſcri-
batur.
6 Contra neſcientem,nec contra poſſidentem vi vel clam, vel preca-
rio non preſcribi ſeruitutem.ꝛ num.7.
10 In poſitionibus ad probandam preſcriptionem debet poni de
ſcientia aduerſarij.

SI quas actiones. Iſta lex primo legi-
tur tribus modis,
ꝛ quelibet lectura eſt bona,ꝛ nota. Breuiter dicit ſecun-
dum primam. Seruitus que habet cauſam continuam,
acquiritur ſpacio longi temporis, ſi preſcribens fuerit bone fidei,
hoc dicit. ¶ Oppon.ad iſtam lect.de text. huius.l.j.in princip.que
loquitur in ſecunda perſona,in fi.loquitur in tertia perſona. Pre-
terea in fine dicit,is qui pulſatur, vnde videtur quod referatur ad
reum conuentum, qui edificauit non ad actorem. Sed ſecundum
caſum,quem poſuit,iſta verba referuntur ad actorem,quare ma[...]
Sol.expone,is qui pulſatur.id eſt,tu qui pulſaris, ſecũdum iſt[...]
lect. Item oppo.quod ſine poſſeſſione preſcriptio non procedit,
l.ſine poſſeſſione.ff.de vſucapio. Sed licet domus tua ſit depreſſ[...]
ꝛ mea ſit alta,ego nullam habeo poſſeſſionem ſeruitutis,ergo nul-
a lo modo preſcribo.[a] Gl.huius gratia dicit hic ꝛ alibi quod in hac
1 ſeruitute † altius non tollendi,tunc acquiro quaſi poſſeſſionẽ,quan
do vicinum volentem altius tollere prohibeo,vt l.ſi.ff.quemad.ſer.
amit.ꝛ ibi not. ¶ Contra hoc oppon.ꝛ videtur quod non ſufficiat
ſola prohibitio ad acquirendam iſtam quaſi poſſeſſionẽ,ſed requi-
ritur curſus triginta dierum, vt l.j.§.j.de iti. actuque priua. Solu.
Quedam ſunt ſeruitutes negatiue,ꝛ in iſtis acquiritur quaſi poſ-
ſeſſio per ſolam prohibitionem, vt hic. Quedam ſunt ſeruitutes
2 † affirmatiue,quod liceat ire ꝛ agere,aquam ducere,ꝛ ſimilia, ꝛ in
iſtis quedam ſunt in quibus poteſt eſſe vſus per modũ facultatis
cuiuſdam,ꝛ ire per fundum tuum. De hoc cuilibet eſt facultas,do
nec prohibeatur,vt l.diuus.ff.de ſerui.ruſt.predi.ꝛ l.iij.§.j.de acqui.
rer.domi.tunc non acquiritur quaſi poſſeſſio per primũ actum,ni-
ſi curſu ſequuto triginta dierum,vt dicta l.j.§.j.ff. de itine. actuque
3 priua. Quandoque † vſus non poteſt eſſe per modum facultatis,vt
ſi quis ducat acquam per fundum tuum, ꝛ tunc per primũ actum
inducitur quaſi poſſeſſio,vt in l.j.in principi.ꝛ §. quod autem.ff.de
aqua quotidi.ꝛ eſti. Qualiter autem hoc probetur non vi, aut cla[m]
neque precario,dic vt in d.l.j.§.j.de itiner.actuque priuato. ¶ Se-
cundo modo legitur iſta lex,ꝛ breuiter hoc intendit. Libertas ſer-
uitutis altius non tollendi,queritur longo tempore ab eo,qui bo-
4 na fide fuerit in quaſi poſſeſſione libertatis.h.d. ¶ † Nota ſecundũ
hanc lecturam quod ad preſcribendam libertatem requiritur bo-
na fides. ¶ Oppo.ad hanc lect,de tex.qui dicit vicem ſeruitutis.
Sol. Dic ſeruitutis,ſcilicet amiſſe. Vel aliter dic ꝓprie, ſicut enim
quando ſcholaris perdit famulum ſuum,oportet quod ipſemet ſit
ſibi famulus , ita quando domus amittit ſeruitutem , ipſamet ſibi
efficitur ſerua. ¶ Opp.ſecundo,quod non requiratur bona fides,
vt l.ſequitur.§.ſi viã.ff.de vſuc. Sol. Quandoque queritur de pre-
ſcribẽda libertate perſone,tũc ſine dubio requiritur bona fides,vt
ĩ.de preſcri.long.tem. que pro liber. per totum. Quandoque trac-
tatur de preſcriptione libertatis. a ſeruitute reali, tũc ſi quidẽ ad
conſtituendam quaſi poſſeſſionẽ huius libertatis,requiritur factũ
hominis,tunc requiritur bona fides. Hic eſt caſus hic, nã ad hoc,
vt ſim in quaſi poſſeſſione libertatis,requiritur ꝙ altius edificem.
Ita no.ff.de ſer.vrb.pred.l.hec autẽ iura. Si vero ad actũ preſcri-
bendi,non requiritur factũ hominis.ꝛ tunc nõ eſt neceſſe, vt dicta
5 l.ſequitur.§.ſi viam. ¶ † Querit gl.ſecundum iſtam lect. quid ſi pre-
ſcribens poſſidebat precario, reſpectu alterius,non reſpectu domi
ni,an preſcribat? Gl.dicit quod non,propter generalitatem huius
l.ꝛ ff.quemad.ſer.amit.l.ſi.de aqua plu.arcen.l.ſi. In contrarium fa-
cit.ff.vti poſ.l.j.in fi.cum l.ſequen. Gl.non ſoluit. Dic quantum ad
conſeruandum poſſeſſionem per interdictum retinende poſſeſſio-
nis,ſufficit quod ab aduerſario vitioſe non poſſideam, ſed quantum
ad acquirendum ius per preſcri. requiritur quod a nemine vitioſe
poſſideam,ita loquitur hic. Sed in lectu.breuiter dicit. Patientia
b eius,qui vi aut clam vel precario poſſidet , non tribuit alteri ius[b]
ſeruitutis preſcribende.h.d. ¶ Not.quod iſta eſt magis notabilis
lect.ad infinitas res. ¶ No.quod dixi tibi in ſummario. Huius ra-
c tio eſt iſta[c], quia in iſtis iuribus incorporalibus non cadit aliqua
poſſeſſio,ſed quaſi poſſeſſio,que dicitur patientia aduerſarij, vt l.
b pe.ff.de ſerui. ¶ † Et ideo ſi aduerſarius neſciat,quis nõ poteſt eſſe
in quaſi poſſeſſione,eo quod ille,qui neſcit,nõ patiatur,vt j.l.pro-
xima